

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) [לעיל יג.], (ב) חגיגה ה: (ג) נדה ע"א. סוטה כ: (ד) ז"צ ד. ה' (ה) ע"ז י: (ו) ע"י פרש"י לקמן כח: ד"ה שורקמא]. (ז) [לעיל יד.], (ח) זרכות ז: (ט) לקמן כח. ז"ק נג. ע"ש, (י) אבות פ"ו מ"ו [נדה יט: חולין קד:]. (כ) מ"ב ב טו, (ל) סדר עולם פכ"ט, (מ) [וע"י חוס' סנהדרין עז: סד"ה והא], (נ) ע"ין שבת פח. ובתרגום שני אסתר פ"ה א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' בידוע שהוא נביא מחזמה העיר: (ב) **שם** כל שמעשיו סתומין ומעשה אבותיו וכו' בן צדיק וכל שמעשיו ^הממעשה אבותיו סתומין ופרט לך הכתוב: (ג) **שם** גבה לבו של המן מחשבתו: (ד) **שם** אמר ר' אבא שלא דת כל יום ויום שבכל יום ויום צאונס ועכשיו צלזון כל"ל: (ה) **שם** ויאמר ארונה אל המלך ה' אלהיך ירצך וגו': (ו) **שם** כל זה איננו שוה לי וכי משום דרואה מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה איננו שוה לי אלא כדרב חסדא דלמא: (ז) רש"י ד"ה צלנא אינהו ירמיה ומנמאל ברוך ושוריה מיפרשי בנבואה חנמאל דכתיב ויצא אלי:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעשיה. ז"ל מחסיה:

גליון הש"ס

גמ' ששמו ושם אביו. ע"י ז"צ דף טו ע"ב חוס' ד"ה צלנס וצמנה"ש איללס נמ"א סס: **שם** כ"ה האומר רחב. ע"ין סנהדרין מה ע"א מד"ה אלא: **שם** ואילו איהו לא אזיזא לגביה. ע"י ז"צ דף ד ע"א חוס' ד"ה שכל:

תורה אור השלם

(א) דבר יי אשר היה אל צפניה בן בושׁי בן גדליה בן אמריה בן חנניה בןמיאשהו בן אבון מלך יהודה:

[צפניה א, א]

(ב) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע מנע המלוכה ורבי המלך נעשרה אנשים אתו אל גדליהו בן אחיקם המצפה ויאכלו שם לחם יחדו במצפה:

[ירמיה מא, א]

(ג) בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים כי חלל

בשלמא. (ו) ירמיה וחנמאל דכתיב ויצא אלי חנמאל בן דודי כדנר ה' (ירמיה ג) צרוך ושריה מזינו שהיו תלמידי ירמיה צרוך דכתיב מפיו יקרא אלי את הדברים האלה ואני כותב על הספר צדיו (ירמיה לו) ושריה נתון^[כ] ספר ירמיה את שריה בן מחסיה וגו' ומלינו בתלמידי נציאים שהיו נציאים נחה רוח אליהו על אלישע^[כ] ויהושע תלמיד משה ולקמן תניא צנרייתא צרוך בן נריה ושריה בן מחסיה ודניאל ומרדכי וחגי זכריה ומלאכי כולן נתנצלו בשנת שמים לדריוס: **ישמעאל** בן נתניה. הוא שהרג את גדליהו בן אחיקם הצדיק: **בשנת שמים** לדריוש. האחרון נתנצלו לצני הגולה שיחזרו לצת^[כ] המקדש שנצטלה המלאכה זה שמונה עשרה שנה על ידי שמרונים משהתחילו זה צימי כורש^[כ]. בגדה יהודה. סיפיה דקרא וצעל צת אל נכר: **בשמה זינתה**. המזכיר את שמה נגרר אחר תאות זנות: נקרי. רואה קרי: ה"ג מאי אמר. כשצעק לעקה גדולה ומרה מה היה אומר לצעקתו: **רב אמר**. כך היה לעק: **גבה המן מאחשורוש**. שמלאו לצו לדבר מה שלא עלה על לב אחשורוש: **גבר מלכא עילאה**. כינוי הוא להיפוך צלזון נקיה: **ותתחלף**. נתמסמס חלל גופה: **שחתכוהו מגדולתו**. צימי אחשורוש שהרי צלזר השליטו תלתא צמלכותו וכן דריוס המדי שנאמר ועלה מנהון סרכיא תלתא די דניאל חד מנהון (דניאל ו) וכן כורש שנאמר ודניאל הלל צמלכות דריוס וצמלכות כורש פרסאה (ס) וכשמלך אחשורוש חתכו מגדולתו: ואילו איהו. דניאל לא אזיל להשיב שליחותו: ע"ה הקדקדא. שהיתה אסתר מונעת לצא^[כ] אל המלך לפיכך לא השיב התך את שליחותו ואסתר שלחה דצריה ע"י אחרים: **עד עכשיו**. נצעלמי צאונס: **ועכשיו**. מכאן ואילך מדעתי: **אבדתי מומך**. ואסורה אני לך דאשת ישראל שנאנסה מותרת לצעלה וצלזון אסורה לצעלה: **ו"ט ראשון של פסח**. שהרי צ"ג צינסן נכתבו האגרות וניתן הדת צושון וי"ד וממשה עשר וששה עשר התענו וצששה עשר נחלה המן צערצ^[כ]: **דעבר ערקומא דמיא**.

לחסוף היהודים שצער השני: שופת את הקדרה. מושיצה על הכירה היא קרויה שפיתה: וזה בא בפרוזבול. מרדכי צא אליו צטענת עושר המן צא צטענת עוני שמכר המן את עצמו למרדכי קודם לכן ימים רבים צכרי לחס: בול. לשון עושר כדלמרין (גיטין דף לו.) ושצרתי את גאון עוזכס אלו צוללות שציהודה: צוטי

אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר^[כ] ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי ואמר ר"א אמר רבי חנינא אלא אבד לדורו אבד משל לאדם שאבדה לו מרגלית כל מקום שהיא מרגלית שמה לא אבדה אלא לבעלה^[כ] וכל זה איננו שוה לי אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא^[כ] בשעה שראה המן את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה אינו שוה לי (ו) כדרב חסדא דאמר רב חסדא זה בא בפרוזבולי וזה בא

מגילה נקראת

פרק ראשון מגילה

טו.

ארבע נשים יפיפיות היו בעולם. קשה אמאי לא חשיב חוה דהא למרינן צפ' חזקת הצמים (ז"צ דף נח.) שרה לפני חוה כקוף צפני אדם וש לומר דלא חשיב אלא אותן הנולדות מאשה: **כשם** שאבדתי מבית אבא כך אבדתי מומך. וא"ת אמאי לא היה

מגרשה ותהא מותרת להחזירנה י"ל לפי שכל מעשה הגט הוא ע"פ עדים והיה ירא פן יתפרסם הדבר למלכות^[כ]: **ביום** השלישי. צוכות תורה נציאים וכתוצים א"י כהנים לויס וישראלים אי נמי משה ואהרן ומרים אי נמי שלישי דמתן תורה^[כ]: זה

בידוע שהוא מירושלים במתניתא תנא כל שמעשיו (ב) ומעשה אבותיו סתומין ופרט לך הכתוב באחד מהן לשבח כגון (ג) דבר ה' אשר היה אל צפניה בן כושי בן גדליה^[כ] בידוע שהוא צדיק בן צדיק וכל שפרט לך הכתוב באחד מהן לגנאי כגון (ד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע^[כ] בידוע שהוא רשע בן רשע אמר רב נחמן^[כ] מלאכי זה מרדכי ולמה נקרא שמו מלאכי שהיה משנה למלך מיתבי ברוך בן נריה ושריה בן יא^[כ] מעשיה ודניאל ומרדכי בלשן וחגי זכריה ומלאכי כולן נתנבאו בשנת שמים לדריוש^[כ] תיובתא תניא אמר רבי יהושע בן קרחה מלאכי זה עזרא וחכ"א מלאכי שמו אמר רב נחמן^[כ] מסתברא כמאן דאמר מלאכי זה עזרא דכתיב בנביאות מלאכי (ה) בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלם כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל נכר ומאן אפריש נשים נכריות^[כ] עזרא דכתיב (ו) ויען שכניה בן יחיאל מבני עולם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונושב נשים נכריות תנו רבנן ארבע נשים יפיפיות היו בעולם שרה (ואביגיל רחב"י) ואסתר ולמאן דאמר (ז) אסתר ירקרוקת היתה מפיק אסתר ומעייל ושתי תנו רבנן רחב בשמה זינתה יעל בקולה אביגיל בזכירתה מיכל בת שאול בראייתה (ח) אמר רבי יצחק * כל האומר רחב רחב מיד ניקרי א"ל רב נחמן אנא אמינא רחב רחב ולא איכפת לי אמר ליה כי קאמינא ביודעה ובמכירה. (ט) ומרדכי ידע את כל אשר נעשה^[כ] מאי אמר רב אמר גבה (י) המן מאחשורוש ושמואל אמר גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה (י) ותתחלחל המלכה מאי (י) ותתחלחל אמר רב שפירסה נדה ור' ירמיה אמר שהוצרכה לנקביה (י) ותקרא אסתר להתך (י) אמר רב התך זה דניאל ולמה נקרא שמו התך שחתכוהו מגדולתו ושמואל אמר שכל דברי מלכות נחתכין על פיו (י) לדעת מה זה ועל מה זה אמר רבי יצחק שלחה לו שמא עברו ישראל על חמשה חומשי תורה דכתיב בהן (י) מזה ומזה הם כתובים (י) ויגידו למרדכי את דברי אסתר * ואילו איהו לא אזל לגביה מכאן (י) שאין משיבין על הקלקלה (י) לך כנוס את כל היהודים וגו' עד אשר לא כדת אמר רבי אבא שלא כדת (י) היה שבכל יום ויום עד עכשיו באונס ועכשיו ברצון (י) וכאשר אבדתי כשם שאבדתי מבית אבא כך אובד מומך (י) ויעבור מרדכי אמר רב שהעביר יום^[כ] ראשון של פסח בתענית ושמואל אמר דעבר (י) ערקומא דמיא. (י) **ויהי ביום השלישי** ותלבש אסתר מלכות בגדי מלכות מיבעי ליה אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא (י) מלמד שלבשתה רוח הקדש כתיב הכא ותלבש וכתביב התם (י) ורוח לבשה את עמשי ואמר רבי אלעזר אמר ר' חנינא לעולם (י) אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שהרי שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן ואלו הן דוד ודניאל דוד דברכיה ארונה דכתיב (י) ויאמר ארונה אל המלך (י) וגו' דניאל דברכיה דריוש דכתיב (י) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישיזבינך ואמר רבי אלעזר אמר ר' חנינא (י) אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה (י) הנה הוא לך כסות עינים ונתקיים בזרעה (י) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו ואמר רבי אלעזר אמר ר' חנינא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם שופת קדרה ואח"כ נותן לתוכה מים אבל הקב"ה נותן מים ואחר כך שופת הקדרה לקיים מה שנאמר (י) לקול תתו המון מים בשמים^[כ] ואמר ר"א אמר רבי חנינא (י) כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר (י) ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי ואמר ר"א אמר רבי חנינא צדיק אבד לדורו אבד משל לאדם שאבדה לו מרגלית כל מקום שהיא מרגלית שמה לא אבדה אלא לבעלה^[כ] וכל זה איננו שוה לי אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא^[כ] בשעה שראה המן את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה אינו שוה לי (ו) כדרב חסדא דאמר רב חסדא זה בא בפרוזבולי וזה בא

בפרוזבולי

רבינו חננאל

כל ששמו ושם אביו בנבואה בידוע שהוא נביא בן נביא. וכן כל ששמו ושם עירו מפורש בידוע שהוא (ב) מירושלים וכן כל שמעשיו ומעשה אבותיו סתומין ופרט הכתוב באחד מהן אם לשבח כולן צדיקים. ואם לגנאי כולן רשעים: אמר רב מלאכי זה מרדכי. ר' יהושע בן קרחה אומר מלאכי זה עזרא. ומסתברא כמ"ד מלאכי זה עזרא: ויגידו למרדכי ואילו איהו לא אזל מיכן שאין משיבין על הקלקלה. [ויעבור מרדכי וכו'] ושמואל אמר דעבר עורקמא דמיא. כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם שנאמר ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי. צדיק אבד לדורו אבד משל כו'.

חשק שלמה

על רבינו חננאל

(א) ז"ל שהוא מחזמה העיר שמו ולא סס עירו צידוע שהוא מירושלים:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וצינונים

(א) בכת"י ובע"י נוסף בן **אמריה בן חזקיה** (וע"י מלכים ב' יח, ג-ד): (ב) בכת"י ובע"י נוסף **מורע המלוכה אשר העביר מזרעו למוֹדֵךְ**: (ג) [בע"י איתא אמר רב מלאכי וכו'] (גליין). וכו"ה בכת"י, ולפי הגי' שלפנינו בסמוך "א"ר נחמן מסתברא וכו" בודאי שכאן "אר"י הוא ט"ס (דק"ס): [ד] בכת"י ובע"י נוסף **קחשיב מרדכי וקחשיב מלאכי** תיובתא: [ה] [גי' ע"י אמר רב נחמן בר יצחק] (גליין). וכו"ה בכת"י, וע"י אות ג: [ו] בכת"י וע"י נוסף **מישראל^[כ] [ז] צ"ל רחב ואביגיל^[כ]** (גליין): [ח] בכמה כת"י נוסף **ויצעק**, וכגירסתנו "מאי אמר". ובג"א מכת"י הגיוסא אשר נעשה מאי **נעשה** רב אמר שנבה המן וכו': [ט] בכת"י יום טוב, וכו"ה ברש"י: [י] יש להוסיף **ואח"כ ויעלה נשיאים וגו'**, (מהרש"א ע"י"ש): [כ] צ"ל **לבעליה** וכו"ה בכת"י: [ל] כאן יש להוסיף **מלמד שכל גזוי של אותו רשע היו חקוקין לו על לבו ובשעה שראה וכו',** (במקום לקמן רע"ב והמיימא בע"ב מיתור והוא ט"ס שם וכמו שמחקו הב"ח, מראה כהן), וכו"ה בכת"י ובע"י: [מ] צ"ל **בסוף** (רש"י): וכו"ה ברש"י שבע"י: [נ] צ"ל **לצנות** (יעב"ץ), וכו"ה ברש"י שבע"י: [ס] ברש"י שבע"י מונעת **נצמה מלאכ** אל: [ע] נתלה המן בערב, ר"ל בערב אחר יום ששה עשר וע"ל טז ע"א ברש"י ד"ה הלכות קמיצה וד"ה לתעניתו (גליין):

^[1] ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ב) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ג) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(י) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יא) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יב) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יג) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(טו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(טז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(יט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כא) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כב) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כג) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(כט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(ל) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לא) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לב) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לג) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לח) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לט) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לע) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לפ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לץ) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לד) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לה) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לו) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]
(לז) ויהי בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אבון מלך יהודה:
[צפניה א, א]

טו:

בוזי. לשון עמיות כמו והעצט תעצטנו (דברים טו) צמסכת גיטין (דף לו.): **בּוּזְלָמִי** נדהמא. צככרות לחס עשריס לחס שעוריס (מלבי"ם ז ד) מתרגמינן עשרין טולמינן ללחמא: **לְרוּחַ מִשְׁפָּט**. לשופטים את רוחן יהיה לעטרה: דן את יצרו. כופהו לשזנ צמשונה:

וּמִתְגַּבֵּר עַל יצרו. אינו הולך אחריו לעצור עצירה: **שִׁמְשִׁימִין בּוּ**.

והיינו שערה שעושין [שנעשים [שוערים] לפתוח^ל דלתות צהשכמה ולחמך [שס עד] זמן נעילתו: גם אֵלֶּה, אלו^ל הרשעים הנידונין צגיהנס: ביין שגו. כלומר אף הם עשו כהס^ל

לפיכך דנס: פקו פִּלִּיָּהּ. לגיהנס נספטו: אֵלֶּי אֵלֶּי לָמָּה עֹבְתָנִי. צנזמור חילת השמר הוא: עַל אֹנֶם. [אע"פ] שאני צאה חליו מאלו חונס הוא: הצי"ה מחרב נפשי. צלותו מזמור הוא: אמתה שֶׁ בַּת פִּרְעֹה. ומשלח את חמתה ומקמה (שמות ז): בשיני רשעים.

עוג מלך הכשן צמס' צרכות פרק ה'רואה (דף מד:)^ל שעקר הר צר ג' פרסה להשליכו על ישראל ונתנו על ראשו ושלח הקצ"ה נמלים ונקצוהו ונכנס צולצורו צקש לשומטו ונשמרצצו

שיניו לכלן ולכלן]: אֵל תקרי שברת אֵלֶּה שרבבת גרסינן. ומשיני^ל רשעים נפיק להאי דרשה דליכמוצ קרא וסן רשע חלל י' דשיני וי"ס דרשעים הרי שסיס: וְלֹא דבר שחוצין במלכות. ציין הציט שהוא צלמנע של עולם כדלמרי'

צסדר יומא (דף מד:)^ל חנן שמה סממנה נשמת העולם: מבית אביה לַמֶּדֶה. שמעה המינוקות חומריס כן: וימרוד. צמלך שהימה שעמו

בחצר בית המלך הפנימית א"ר לוי כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה אמרה^ל אלי אלי למה עזבתני שמא אתה דן על שוגג כמוזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו כלב שנאמר^ל הצילה

מחרב נפשי מיד כלב יחידתי חזרה וקראתו אריה שנאמר^ל הושיעני מפי אריה^ל ויהי כראות המלך את אסתר המלכה אמר רבי יוחנן ג' מלאכי השרת נודמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט וכמה אמר רבי ירמיה שתי אמות היה והעמידו על שתיים עשרה ואמרי לה על שש עשרה ואמרי לה על עשרים וארבע במתניתא תנא על ששים^ל וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה וכן אתה מוצא בשיני רשעים דכתיב^ל שיני רשעים שברת ואמר ריש לקיש

^ל אל תקרי שברת אלא שריבבת^ל * רבה בר עופרן אמר משום ר"א ששמע מרבו ורבו מרבו מאתים^ל ויאמר לה המלך לאסתר^ל המלכה מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש" חצי המלכות ולא כל המלכות ולא דבר שחוצין למלכות^ל ומאי ניהו בנין בית המקדש^ל יבא המלך והמן אל המשתה ת"ר מה ראתה אסתר שזימנה

את המן ר"א אומר פחים טמנה לו שנאמר^ל יהי שלחנם לפניהם לפח ר' יהושע אומר מבית אביה למדה שנאמר^ל אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו' ר"מ אומר כדי שלא יטול עצה וימרוד ר' יהודה אומר כדי

שלא יכירו בה שהיא יהודית ר' נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיוחו דעתן מן הרחמים ר' יוסי אומר כדי שיהא מצוי לה בכל עת ר"ש בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום

ויעשה לנו גם רבי יהושע בן קרחה אומר אסביר לו פנים כדי שיהרג הוא והיא רבן גמליאל אומר מלך הפכפכן היה אמר רבי גמליאל^ל עדיין צריכין אנו למודעי דתניא ר' אליעזר^ל המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו בשרים רבה אמר^ל לפני שבר גאון אביי ורבא דאמרי תרווייהו^ל בחומם אשית את משתיהם וגו' אשכחיה רבה בר אבوه לאליהו א"ל כמאן חזיא אסתר ועבדא הכי א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי^ל ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו וכמה רוב בניו אמר רב ל' עשרה מתו ועשרה נתלו ועשרה מחזרין על הפתחים ורבנן אמרי אותן שמוחזרין על הפתחים שבעים הויא דכתיב^ל שבעים בלחם נשכרו אל

תקרי שבעים אלא שבעים ורמי בר אבא אמר כולן מאתים ושמונה הוו שנאמר ורוב בניו^ל ורוב בגימטריא מאתן וארביסר הוו * אמר רב נחמן בר יצחק ורב כתיב. ^ל בלילה ההוא גרדה שנת המלך אמר רבי תנחום גרדה שנת מלכו של עולם ורבנן אמרי גדרו עליונים גדרו תחתונים רבא אמר שנת המלך אחשורוש ממש נפלה ליה מילתא ברעתיה אמר מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן^ל דלמא עצה קא שקלי עילויה דההוא גברא למקטליה הדר אמר אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודע לי הדר אמר דלמא איכא איניש דעבד בי טיבותא ולא פרעתיה משום הכי מימנעי אינשי ולא מגלו לי מיד^ל ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים מלמד שנקראים מאיליהן^ל וימצא כתוב מבעי ליה מלמד

מהרש"א בח"ה: [7 צ"ל אמר לה, וכ"ה כהוגן בכת"י ובסנהדרין [עיי"ש ברש"י] (דק"ס), ועי' אות הקודם: [8 בדפו"י שרבבת, וכמו ברש"י ותוס': [9 [צ"ל המלך מה לך אסתר המלכה זמור] (גליון: [1 צ"ל וינתן לך (רש"י): [2 בע"י וברש"י הגי' במלכות (רש"י), וכ"ה בכת"י: [3 צ"ל אלעזר (דק"ס), וכ"ה בדפו"י: [4 בע"י נוסף ורוב בגימטריא הכי הוי הא ורוב בגימטריא וכו'] (וכע"ז בכת"י): [5 בכת"י ובע"י נוסף בהדאי: [6 בדפו"ר איתא שעושין שיעורין לפתח דלתות בהשכמה ולאחר זמן נעילתו: [7 נדצ"ל כאלו הרשעים (באה"מ): [8 ברש"י שבע"י הגי' כלומר אם אני עושה בהם דין גם הם הרשיעו לכך הם גרדנים: [9 ס"א (גליון), כ"ה בדפו"ר אלא שנשמט בדפוסים המאוחרים ע"י הצענוור ובדפו"ח החזירוהו למקומו (דק"ס): [10 צ"ל ומשיני רשעים וכו' אלא י' דשיני (חסר י', רש"י): [11 נוסח זה ליתא בכת"י ובכל הדפו"י והוסיפוהו בדפוסים המאוחרים ע"פ רש"י שבע"י: [12 ברש"י שבע"י דוגמתו: [13 בכת"י משמע היום היה כתוב מחדש כתב וכו' וימצא בכספר כתב זכרון אשר הגיד מרדכי: [14 ע"י לעיל ע"א הגו"צ אות ל:

מגילה נקראת

פרק ראשון מגילה

מללמת: שיהא מצוי לה, אולי תוכל להכשילו צשום דצר לפני המלך: ירגיש הקב"ה, שאף אני מקרצת שונאיהן של ישראל אי נמי ירגיש שאני צריכה להחניף רשע זה ולולול צכצודי: שיהרג הוא ודיא, שיחסדני המלך ממנו ויהרוג את שנינו [ג"א^ל] וכי גזרי גזירה ומית מד

מינייהו צטלי הגזירה^ל: מלך הפכפך היה, וחוזר דציצורו חמרה שמא אוכל לפתותו ולהורגו ואס לא יחא מזומן תעצור השעה ויחזור צו: בחומם אשית את משתיהם, על צלצלר וסיעתו נחמר צשונס מן המלחמה שדריש וכושס היו צרין על צצל ונלחן צלצלר חותו היס והיו עייפיס וחמיס וישצו לשמות ונשמכרו וצלותו היס נהרג^ל ואף חסתר חמרה מחוך משתיהן של רשעים צאה להס פורענות: שבעים בלחם נשכרו, יומתן מרגס על ציו של המן: שנת מלכו של עיבלם, דוגמאל^ל ויקן כישן ה' (מהלס עת) לנקוס נקמתו: גדרו עליונים, שהיו מלאכים מצהילים חותו כל הלילה וחמרו לו כפוי טוצה שלס טוצה למי שעשאה לשון מורי^ל. ויש חומריס [גדרו עליונים] כדי שירצו צמתוניס לצקס על הדצר: מאי דקמן דזמינתיה, כלומר מה זאת הצאה לפני עכשיו דצר חדס כזה: כתוב, משמע שהיה^ל כתוב מחדס כתב משמע מעיקרא וימנא כתוב ספר זכרון לפניו אשר הגיד מרדכי: שמשי

רבונו של עולם מה נשתנו אלו מאלו^ל אמר לה הקדוש ברוך הוא ישראל עסקו בתורה אומות העולם לא עסקו בתורה אמר ליה^ל גם אלה ביין שגו ובשכר תעו פקו פליליה אין פקו אלא גיהנם שנאמר^ל ולא תהיה זאת לך לפוקה ואין פליליה אלא דיינין שנאמר^ל ונתן בפלילים.^ל ותעמד [ה"ג א' תקרי שברת אֵלֶּה שרבבת, ל' אשמרצצו זה המתגבר על יצרו משיבי מלחמה (3) שנושאין ונותנין במלחמתה של תורה שערה [אלו ת"ח] שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אמרה מרת הדין לפני הקב"ה

רבונו של עולם מה נשתנו אלו מאלו^ל אמר לה הקדוש ברוך הוא ישראל עסקו בתורה אומות העולם לא עסקו בתורה אמר ליה^ל גם אלה ביין שגו ובשכר תעו פקו פליליה אין פקו אלא גיהנם שנאמר^ל ולא תהיה זאת לך לפוקה ואין פליליה אלא דיינין שנאמר^ל ונתן בפלילים.^ל ותעמד בחצר בית המלך הפנימית א"ר לוי כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה אמרה^ל אלי אלי למה עזבתני שמא אתה דן על שוגג כמוזיד ועל אונס כרצון או שמא על שקראתיו כלב שנאמר^ל הצילה

מחרב נפשי מיד כלב יחידתי חזרה וקראתו אריה שנאמר^ל הושיעני מפי אריה^ל ויהי כראות המלך את אסתר המלכה אמר רבי יוחנן ג' מלאכי השרת נודמנו לה באותה שעה אחד שהגביה את צוארה ואחד שמשך חוט של חסד עליה ואחד שמתח את השרביט וכמה אמר רבי ירמיה שתי אמות היה והעמידו על שתיים עשרה ואמרי לה על שש עשרה ואמרי לה על עשרים וארבע במתניתא תנא על ששים^ל וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה וכן אתה מוצא בשיני רשעים דכתיב^ל שיני רשעים שברת ואמר ריש לקיש ^ל אל תקרי שברת אלא שריבבת^ל * רבה בר עופרן אמר משום ר"א ששמע מרבו ורבו מרבו מאתים^ל ויאמר לה המלך לאסתר^ל המלכה מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש" חצי המלכות ולא כל המלכות ולא דבר שחוצין למלכות^ל ומאי ניהו בנין בית המקדש^ל יבא המלך והמן אל המשתה ת"ר מה ראתה אסתר שזימנה את המן ר"א אומר פחים טמנה לו שנאמר^ל יהי שלחנם לפניהם לפח ר' יהושע אומר מבית אביה למדה שנאמר^ל אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו' ר"מ אומר כדי שלא יטול עצה וימרוד ר' יהודה אומר כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית ר' נחמיה אומר כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך ויסיוחו דעתן מן הרחמים ר' יוסי אומר כדי שיהא מצוי לה בכל עת ר"ש בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום

ויעשה לנו גם רבי יהושע בן קרחה אומר אסביר לו פנים כדי שיהרג הוא והיא רבן גמליאל אומר מלך הפכפכן היה אמר רבי גמליאל^ל עדיין צריכין אנו למודעי דתניא ר' אליעזר^ל המודעי אומר קנאתו במלך קנאתו בשרים רבה אמר^ל לפני שבר גאון אביי ורבא דאמרי תרווייהו^ל בחומם אשית את משתיהם וגו' אשכחיה רבה בר אבوه לאליהו א"ל כמאן חזיא אסתר ועבדא הכי א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי^ל ויספר להם המן את כבוד עשרו ורוב בניו וכמה רוב בניו אמר רב ל' עשרה מתו ועשרה נתלו ועשרה מחזרין על הפתחים ורבנן אמרי אותן שמוחזרין על הפתחים שבעים הויא דכתיב^ל שבעים בלחם נשכרו אל תקרי שבעים אלא שבעים ורמי בר אבא אמר כולן מאתים ושמונה הוו שנאמר ורוב בניו^ל ורוב בגימטריא מאתן וארביסר הוו * אמר רב נחמן בר יצחק ורב כתיב. ^ל בלילה ההוא גרדה שנת המלך אמר רבי תנחום גרדה שנת מלכו של עולם ורבנן אמרי גדרו עליונים גדרו תחתונים רבא אמר שנת המלך אחשורוש ממש נפלה ליה מילתא ברעתיה אמר מאי דקמן דזמינתיה אסתר להמן^ל דלמא עצה קא שקלי עילויה דההוא גברא למקטליה הדר אמר אי הכי לא הוה גברא דרחים לי דהוה מודע לי הדר אמר דלמא איכא איניש דעבד בי טיבותא ולא פרעתיה משום הכי מימנעי אינשי ולא מגלו לי מיד^ל ויאמר להביא את ספר הזכרונות דברי הימים ויהיו נקראים מלמד שנקראים מאיליהן^ל וימצא כתוב כתב מבעי ליה מלמד

ששמישי

מהרש"א בח"ה: [7 צ"ל אמר לה, וכ"ה כהוגן בכת"י ובסנהדרין [עיי"ש ברש"י] (דק"ס), ועי' אות הקודם: [8 בדפו"י שרבבת, וכמו ברש"י ותוס': [9 [צ"ל המלך מה לך אסתר המלכה זמור] (גליון: [1 צ"ל וינתן לך (רש"י): [2 בע"י וברש"י הגי' במלכות (רש"י), וכ"ה בכת"י: [3 צ"ל אלעזר (דק"ס), וכ"ה בדפו"י: [4 בע"י נוסף ורוב בגימטריא הכי הוי הא ורוב בגימטריא וכו'] (וכע"ז בכת"י): [5 בכת"י ובע"י נוסף בהדאי: [6 בדפו"ר איתא שעושין שיעורין לפתח דלתות בהשכמה ולאחר זמן נעילתו: [7 נדצ"ל כאלו הרשעים (באה"מ): [8 ברש"י שבע"י הגי' כלומר אם אני עושה בהם דין גם הם הרשיעו לכך הם גרדנים: [9 ס"א (גליון), כ"ה בדפו"ר אלא שנשמט בדפוסים המאוחרים ע"י הצענוור ובדפו"ח החזירוהו למקומו (דק"ס): [10 צ"ל ומשיני רשעים וכו' אלא י' דשיני (חסר י', רש"י): [11 נוסח זה ליתא בכת"י ובכל הדפו"י והוסיפוהו בדפוסים המאוחרים ע"פ רש"י שבע"י: [12 ברש"י שבע"י דוגמתו: [13 בכת"י משמע היום היה כתוב מחדש כתב וכו' וימצא בכספר כתב זכרון אשר הגיד מרדכי: [14 ע"י לעיל ע"א הגו"צ אות ל:

בדלי ובוזי. פי' עשירים ודלים: עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק שנאמר ביום ההוא יהיה ה' צבאות לעטרת צבי וגו': שערה שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אמרה מרת הדין לפני הקב"ה כו'. א"ל רבה בר אבوه לאליהו כמאן חזא אסתר דעבדא הכי א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי.

תורה אור השלם

(א) ביום ההוא יהיה יי צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו: [ושעיה ב, ח]

(ב) ולרוח משפט לי'ושב על המשפט ולגבורה משיבי מלחמה שערה: [ושעיה ב, ו]

(ג) וגם אלה ביין שגו ובשכר תעו כהן וגביא שגו בשכר נבלעו מן הכין תעו מן השכר שגו בראה פקו פליליה: [ושעיה ב, ו]

(ד) ולא תהיה זאת לך לפוקה ולמכשול לב לאדני ולשפך דם חנם ולהושיע אדני לו והיטב יי לאדני וזכרת את אמתך: [שמואל א' ב, לא]

(ה) וכי יצאו אנשים ונגפר אשה הרה ויצאו וידיה ולא יהיה אסון ענוש יענוש פאשר ישית עליו בעל האשה ונתן בגללים: [שמות א' ב, כב]

(ו) ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחדר בית המלך הפנימית נכח בית המלך והמלך יושב על פסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית: [אסתר ה, א]

(ז) אלי אלי למה עזבתני רחוק מיושעתי דברי שאנתי: [תהלים כב, ב]

(ח) הצילה מתרב נפשי מיד כלב ויחידתי: [תהלים כב, כא]

(ט) הושיעני מפי אריה ומקדני רמים עניתי: [תהלים כב, כב]

(י) ויהי כראות המלך את אסתר המלכה עמדת בחדר נשאה חן בעיניו וישט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט: [אסתר ה, ב]

(כ) קוקה יי הושיעני אלחי כי הבית את כל איבי לחי שני רשעים שפרת: [תהלים ג, ח]

(ל) ויאמר לה המלך מה לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד חצי המלכות ונתן לך: [אסתר ה, ג]

(מ) ויתאמר אסתר אם

מסורת הש"ס עם חוספות

(א) [סנהדרין קיא: ע"ש כמה שינויס וצפרש"י שס], (3) [ר"ה דף יז:], (ג) סוטה יב:, (ד) גרכות נד: סוטה יב:, (ה) כע"ז שבת נה: ב"ב י: חולין צב. (רש"ש), (1) [סוף תענית כט ע"א], (2) ע"י דניאל ה וברש"י שם פסוק א, (3) וכע"ז איתא בילקוט ע"ש, (ט) [ועי' חוס' צ"צ ח: ד"ה דין].

הגהות הב"ח

(א) גמ' עדלא דמזדנן טעולמי דבהמא ואמר ר' אלעזר אמר ר' מנינא כנ"ל ומינות וכל זה אינו שזה לי מלמד וכו' אמר כל זה אינו שזה לי נמחק^ל: (3) שם משיבי מלחמה אלו נושאין:

גליון הש"ס

גמ' רבה בר עופרן. ע"ל י ע"צ מד"ה רצה: שם אמר רבנ"י ורב כתיב. כעין זה יומא לח ע"צ ודף עה ע"צ:

ליקוטי רש"י

ביום ההוא. כהמס הפושעים. יהיה ה' צבאות לעטרת צבי, לצדיקים הנשאלים זה [ושעיה ב, ח]. יבולא לב. למי שעושין ציונו אף על פי שמתגאה. בשירים. שרייס שאין נחשצין כך אינו משונ צעניו ואינו מתגאה. ולרוח משפט. שופט את רוחו. הדין את יצרו. שרודה צלור. שטעט צלור וחוזר צמשונה מן העצירה שעבר. המתגבר על יצרו. מתגבר "צלור" מרגיז יצר טוב על יצר הרע אס היצר הרע אמר לו עשה עצמה זו לא דיו שנמנע מן העצירה חלא הולך ועושה מזה ומתגבר עדיף מרודה. שצרה. חלו צמי כנסיות. מה נשתנו אלו מאלו. שס כהס מדות הללו מן השאר [סנהדרין קיא:]. גם אלה. יושבי משפט ומשיבי מלחמה שגדרו הזה כלומר טוביס ומסופס שנהן ציין שגו כי עמה אין טוב צהס. [ושעיה שם, ו]. ונתן בפלילים. על פי הדיינים [שמות כא, כב]. באמתה של בת פרעה. ידה, שנשמרצנה חממה חמות הרצה [שם ב, ח]. [המשך בדף טז:]

הגהות וצייונים

[א] בסנהדרין זה הרודה את יצרו, וכ"ה כאן בקצת כת"י: [3 צ"ל ליושב (רש"י): [2 "אמר לה הקב"ה וכו' לא עסקו בתורה" ליתא בכת"י ובכל הדפו"י, (ואיני יודע מי הוסיפו בדפוסים המאוחרים דמלשון זה משמע דרק אוה"ע אין להם עטרה והא קאמר יכול לכל ת"ל לשאר עמו למי שמשים וכו' ולדן את יצרו וכו', דק"ס), אולם ע"י